

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 64.

V Ljubljani, petek dne 28. septembra 1917.

Leto I.

Dolžnost vsakega sodruga in prijatelja našega lista je, da ga list agitira, nabira naročnike in pošlje upravi vse naslove svojih znancev in prijateljev, katerim bi se list poslal na ogled.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 27. septembra (Kor. ur.) Uradno razglasaajo:

VZHODNO BOJIŠČE.

Vzhodno od Radavca je oživel sovražni arteljerijski ogenj.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Pri armadni skupini generalobersta Boro-
vića smo sestrelili z obrambnim in letalskim
ognjem 3 sovražne letalce. V tonalskem ozemlju
so prišle gorske patrulje za sovražnikovo fronto,
kjer so razstrelile dve postaji železnice na
vzpenjačo, razdrle več skladišč in so se vrnile
brez izgub z ujetniki.

JUŽNOVZHODNO BOJIŠČE.

Nobenih večjih bojnih dejanj.

Šef generalnega štaba.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 27. septembra. (Kor. u.) Wolffov
urad poroča: Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče.

Armadna skupina prestol.

Ruprehta Bavarskega.

V Flandriji je divjala včeraj bitka od ra-
nega jutra do pozne noči. Manjši boji so
trajali do jutra. Zopet je kljubovala preizku-
šena 4. armada britskemu navalu. Čete iz vseh
nemških pokrajin so deležne dnevnega uspeha,
ki je prinesel sovražniku še manjše pridobitve
kakor 20. septembra. Napade je vpeljal bobna-
joči ogenj neizmerne sile. Za steno prahu in
dima je prodirala angleška infanterija med
Mangeleare in Hollebeke, spremljevana z oklop-
nimi avtomobili. Sovražnika, ki je večkrat na-
padel ob obeh straneh Langhemarcka, smo
vselej zavrnili z ognjem in v bližinskem boju.
Vzhodno od St. Juliana do ceste Menin-Ypern
so vdrl Angleži 1 kilometer globoko v našo
obrambno zono, kjer so se odigrali čez dan
menjajoči se boji. S tem, da je preložil so-
vražnik svoj arteljerijski učinek, je poizkušal
sovražnik ovirati napad naših rezerv. Železna
volja naših polkov je našla pot skozi silo
ognja. Nasprotnika smo s pogumnim napadom
zavrnili na mnogih krajih. Posebno trdovratni
so bili boji ob cestah, ki se cepijo zapadno
od Zonnebeke in zvečer pri Gholuveldu. Vas
je ostala v naši posesti. Južno do prekopa
Comines-Ypern so se ponovno izjalovili na-
padi Angležev brez uspeha in z izgubami.
Dostojni obnovil sovražnik svojih napadov.
Najmanj 12 angleških divizij je bilo v boju,
a niso omajale sile naše obrambe. Na ostalih
delih flandrske fronte in v Artoaju je mimo-
grede naraščalo bojno delovanje. Obstreljevanje
Ostende v noči od 25. na 26. je napravilo
škodo na poslopih in je zahtevalo tudi člo-
veške žrtve: 14 Belgijcev je ubitih, 25 težko
ranjenih.

Armadna skupina nemškega cesarjevića.

Severnovzhodno od Soissona, v srednjem
odseku Chemin des Dames in na vzhodnem
bregu Moze je ostalo bojno delovanje artelje-
rije živahno. Prišlo je do posameznih bojev
na predpolju. 17 sovražnih letal smo včeraj
sestrelili.

Vzhodno bojišče.

Pri Dvinskem, ob Naroškem jezeru, južno-
zapadno od Lucka, na nekaterih delih karpatske
fronte, v rumunski nižini in ob spodnji
Donavi razpršilni ogenj.

Macedonska fronta.

Nobenih važnih dogodkov.

Prvi generalni kvartirni mojster:
von Ludendorff.

Ljudstvo in politika.

V začetku sedanje vojne je obstrmel
človeštvo nad silovitostjo militarizma in je
pozabilo za nekaj časa na vse drugo. Skoraj
nekaj samoposebi umevnega se nam je zdelo,
da so stopila politična vprašanja v ozadje in
gledali smo dogodke na bojiščih kot popol-
noma ločena od dogodkov v zaledju. Mogočni
nastop militaristične organizacije, o kateri se
nam je zdelo takrat, da je udejstvovana dr-
žava, nas je spravil v neko brezčutno stanje,
v katerem so se pasle zgolj le oči. Polagoma
smo se pričeli zbujati iz te odrevenelosti.
Konfinacije, internacije, preganjanja — to so
bili prvi močni sunki. Vse se je vršilo tako
tajinstveno, in je ravno zato učinkovalo bolj
silno. Izpraševali smo drug drugega, zakaj, v
kakšen hamen in naenkrat smo spoznali, da
gre boj države na dve strani, proti zunanjemu
in notranjemu sovražniku, in da vodi država
boj proti takozvanemu notranjemu sovražniku
z ostrejšimi sredstvi kakor proti zunanjemu.
In ravno brutalni nastop proti lastnim držav-
ljanom je povzročil, da je stopilo zanimanje
za politične stvari v ospredje, da smo z vso
jasnostjo spoznali, da je vojna le nadaljevanje
politike, a z drugačnimi sredstvi. Tako vidimo
danes, da zasleduje javnost z vse večjo vnemo
politične dogodke doma in v tujini, kakor jih
je pa zasledovala pred vojno in kakor zasleduje
dogodke na bojiščih.

Sedanji politični dogodki so neizmerne
važnosti, ker kažejo kljub vsi svoji zamota-
nosti, nejasnosti, nasprotstev, da smo živeli v
predvojni dobi le v nekakem političnem in
državnem provizoriju in da je pravzaprav cilj
vojne, da izvede provizorij v takšno trajno
stanje, v katerem bo mogoče živeti brez strahu
pred novimi vojnimi zapletljaji. Dejstvo je, da
ni spravila vojna šele vsa ta politična vpra-
šanja na dan. Vojna je povzročila edino to,
da so prišla ta vprašanja na prvo mesto in
da se bavi z njimi vsakdo. Prej so bila last
politikov po poklicu, danes so last ljudstva.
Vojna je zdemokratizirala mišljenje najširših
plastí ljudstva, vsakdo čuti, da gre tudi za
njegovo usodo.

V tej nad vse politični dobi pa jasno vi-
dimo tudi to, da so si narodi ustvarili povsem
nedvoumne cilje, da natančno vedo, česa po-
trebujejo za svojo srečo, med tem ko kolebajo
vlade semintje med programi in je njih poli-
tična nejasnost vsak dan večja. Prišli smo
torej do tiste točke, kjer bi morali zastaviti
vse svoje sile, da odločno zahtevamo samo-

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za
pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo
celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne
številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rekla-
macije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.;
razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru
primeren popust.

odločitev, ker je oktroiranje tako nasprotujoče
demokratičnemu mišljenju mas, da ga ne pre-
nese več.

Zakaj nas je spravila ruska revolucija v
tako zadivljeno razpoloženje, zakaj smo trepe-
tali ob vsakem udarcu, ki jo je zadel? Ali ni
govorila tudi želja, da bi bili sami sredi teh
veličastnih dogodkov, ko se je zdobil v prah
največji prestol absolutizma? Ali se ni rodilo
takrat tudi v nas vseh mogočno spoznanje,
da je prišel čas uveljavljanja ljudske volje?

Drugačne so razmere pri nas kakor na
Ruskem, drugačna bi bila morala biti tedaj
naša sredstva, da dosežemo odločujoči vpliv
ljudske volje. Ustavno življenje je pri nas
starejše kakor na Ruskem in legalna pot nam
je prikladnejša. Prav zato smo pričakovali od
majskega zasedanja državnega zbora silnih
dogodkov. V poslancih smo gledali tolmače
naših želj in zahtev, smatrali smo jih za mo-
že, ki so dosledni v besedah in dejanjih. Njim
smo takorekoč izročili marčno delo ruskega
ljudstva za nas. Varali smo se. Za prvim po-
gumnim nastopom je prišlo omahovanje, kakor
da so se ustrašili svojih dejanj in jih hočejo
vedoma oslabiti z izjavami zaupanja vladi, ki
je sovražna našemu stremljenju.

Vojna je naučila ljudstvo političnega miš-
ljenja; vojna je rodila spoznanje, da more
biti zgrajeno uspešno politično delo na naj-
širši podlagi, da ne sme biti več last poedin-
cev. Zaradi tega je ljudstvo sedaj strožji sodnik
nad početjem svojih zastopnikov — tega naj
se zavedajo gospodje poslanci. Min'l je čas
fraz, prišel je čas odločnih, možatih dejanj.

Dr. Šmeral

predsednik češkoslovanske socialne
demokracije.

V češki javnosti, socialistični in nesocia-
listični postaja boj proti Šmeralu vedno lju-
tejši. Dočim so nastopali začetkom javno proti
njemu bolj narodni socialci, se je v posled-
njem času pridružila temu boju tudi opozicija
v socialistični stranki sami. In ta opozicija
narašča od tedna do tedna in njej se pridru-
žujejo strankina glasila v Plznu, Moravski,
Ostrovi, na Dunaju itd. Sumničenja so bila
začetkom splošna brez trdnih konkretnih dej-
stev. Zato je bilo delo njegovega zagovornika
dr. Soukupa lažje. In ne more se tajiti, da je
Soukupov članek v „Pravo lidu“, ki ga je
prinesel v izveličku tudi „Naprej“, časno
dosegel pri nekaterih namen, da so pričeli
dvomiti v resničnosti sumničenja. Ali ravno ta
članek tvori nekako mejno črto v boju proti
drju. Šmeralu. Oglašati so se pričeli nato i
sodrugi iz stranke same, prišel je Modraček
s svojim člankom v „Pravo lidu“ naslovljen
„Misli opozicije“ in s svojo brošuro:
„Načela radikalno socialistične
smerni v češko-slovanske socialni
demokraciji“, (o katerih še izpregovori-
mo ob priliki), oglašati se je pričel poslanec
Habermann v plzenski „Novi dobi“, boj je
postal ljut in splošna sumničenja so se umak-
nila konkretnim dejstvom, ki se kupičijo vedno
višje nad Šmeralom. Poleg omenjenih je po-
sebe važnosti i članek drja. Vrbenskega v
„Češki Demokraciji“, naslovljen „Dr. Šme-
ral pojav npravnega političnega
propada“ in članek „Šmeralov pro-
padli socializem.“

Prinašamo danes Habermannovo obtožni-
co iz plzenske „Nove dobe“, v kateri izvaja:

„Dr. Šmeral je predstavitelj preplašenega demokratizma; njegova preplatenost se je sugestivno razširjala v njegovi okolici, razširila se je po celnem zdravem telesu stranke in je v svojih posledicah privedla k taktiki, da so mislili zgoraj, da se preplašenih ni bati...“

In politika preplatenosti je privedla k pozitivni oportunistični politiki, ki jo je tako teatralično predstavljal strankini predsednik. Dr. Šmeral je dal svoje pero in svojo vest strankinega predsednika, da je napisal članek za podpisovanje vojnega posojila; v tem članku je celo apeliral na delavstvo, naj s svojimi prihranki podpiše vojno posojilo — predsednik vojnosovražne in protimilitaristične stranke pozivlja delavstvo, da dá svoje groše za vojne namene! In ta članek je kot v zasmeh socializmu v ostalih časopisih kolportiral c. kr. korespondenčni urad s podčrtanim imenom predsednika češko-slovenske socialne demokracije, ki je morala vsled te osebne izjave svojega predsednika trpeti kot podpirateljica vojne propagande! Dr. Šmeral je bil z zastopniki „Česke zveze“ pri ministru vnanih zadev, grofu Czerzinu. Dr. Šmeral je podpisal z drugimi revers, ki odklanja intervencijo in zozemstva pri rešitvi češkega vprašanja. Dr. Šmeral je z drugimi podpisal brzojavko Borojeviču po deseti soški bitki, v kateri se je častilo k tedanjim uspehom generalu. Ali ni pojml strankini predsednik svoje dolžnosti potrebne- ga izgovora, ki bi ga morali priznati i vladni krogi, ki ne morejo zahtevati od socialista, da daje izjave, ki pomenijo poveljevanje vojne katerikoli vrste? Dr. Šmeral je kot strankin predsednik in odgovorni urednik „Pravo lido“ pisal in pustil pisati članke in razprave, ki so šle preko potrebne pasivnosti socialistične stranke malega naroda in ki so izzvenele v moralično podporo oficijelne vojne politike.“

Politični pregled.

= **Organ neodvisne jugoslovanske demokracije v Ženevi.** O tej novi reviji pri- naša poročilo budimpeštanski »Villág«. Re- vija je organ jugoslovanskega komiteja v Londonu. Srbski in jugoslovanski ubežniki so si vzeli za smoter, da se bojujejo za bitje vseh prastarih jugoslovanskih narodov in za ustanovitev neodvisne, demokratične, fede- rativne Jugoslavije. Državno upravo je tre- ba decentralizirati, da se bo moglo razvijati vsako ozemlje po svojih zmožnostih. Jugosla- vija zahteva popolno enakopravnost veroiz- povedanj. Upravno se država ne sme posta- viti na načela tradicije, ampak na social- na načela in združiti se imajo samo so- cialno in gospodarsko enaki elementi. Za skupine ne-jugoslovanske, ki bi bile v dr- žavi, zahteva Jugoslavija popolno svobodo v jeziku in narodnih posebnostih. Zahteva toleranco in popolno demokracijo v državi brez razrednih razlik. Jugoslavija, država, ne sme imeti »podložnikov«, ampak samo »državljanec«. Izključena mora biti nadvlada posameznih ozemelj ali skupin. Volilna pravica mora biti splošna, enaka, tajna, direktna in proporcionalna.

= **Krfski dogovor.** »Česká Demokracie« piše o krfskem dogovoru med jugoslovans- kim komitejem v Londonu in Pašičem: »Ententni in nevtralni listi pišejo z velikim poudarkom o takozvanem Krfskem mani- festu, ki je bil izdan po posvetovanjih za- stopnikov »Jugoslovanskega komiteja« v Londonu (Dr. Trumbičem) z ministrskim predsednikom Pašičem in člani srbskega ka- bineta. Dopolnjujemo samo, da se je vršila krfska konferenca v juliju, neposredno pred balkansko konferenco v Londonu, dočim so se vršile pri nas znana praška posvetovan- ja. Na teh praških posvetovanjih bi se naj bil ustvaril protiutež proti Krfu in učinkovito sta posegla vmes Šmeral in Penižek, kot a- ranžerja »mednarodnega boja«. Kot oznan- jujejo listi, sta krfski manifest prej odobrili angleška in ruska vlada. Sporazum z Italijo bi se naj bil dosegel na londonski konferenci

oziroma ob priliki Pašičevega obiska v Rimu.

= **Mirovno gibanje v Italiji.** »Az Est« poroča iz Geneve: Za cel Piemont se je raz- glasilo obsedno stanje. Giolittijevi pristaši so v večini. Mnogo socialnodemokratskih vodite- ljev je bilo aretiranih, ker so uprizorili mirov- no agitacijo.

= **Gorkij proti alirancem.** List glaso- vitega ruskega pisatelja Gorkega »Novaja Žizn« se v ostrem članku obrača proti aliiran- cem. Prvi odstavek obširnega članka se glasi: Še nikdar ni bila politika humberga aliiranih imperialistov nasproti Rusiji tako očita, kakor v najnovejšem času. Stališče vodilnih angleš- kih časopisov za časa Kornjilovega upora, bi bilo tudi najskrajnejšim idealistom moralo odpreti oči. Na seji moskovskega odbora za varstvo Rusije se je konstatiralo, da so bili pri Kornjilovih četah, ki so korakale proti Pe- trogradu, tudi angleški oklopni avtomobili z angleško posadko. 22. septembra so minili štirje dnevi, kar se je obelodanil ta senačni fakt; a do sedaj ga ni nihče še preklcal.

= **Iz nemškega državnega zbora.** Na včerajšnji seji glavnega odbora nemškega dr- žavnega zbora se je razpravljalo o naknadnih kreditih za novo ustanovljene državne urade. Šlo je v prvi vrsti za službeno mesto names- tnika državnega kanclerja. Poslanci so izra- žali pomisleke zlasti glede delokroga kancler- jevega namestnika. Socialni demokrati so pred- ložili resolucijo, ki zahteva, da se državni urad razdeli na tri oddelke, namreč državni urad za notranje zadeve, trgovski urad, državni delav- ski urad. Danes razpravlja glavni odbor o vna- nji politiki in o papeževi mirovni noti. — Ustavni odsek je razpravljal o predlogu soci- alnih demokratov, narodnih liberalcev in na- prednjakov, ki meri na to, da bi se zamogli tudi poslanci imenovati za državne tajnike. Na seji, z dne 3. oktobra bo odsek razpravljal o sodelovanju državnega zbora pri sklepanju miru.

= **Iz hrvatskega sabora.** Pretečeni torek se je pričelo jesensko zasedanje hrvatskega sabora. Predsednik dr. Medaković je poročal o avdijski saborskega predsedništva pri ce- sarju, pri kateri priliki se je izročila adresa hrvatskega sabora. Vnela se je živahna debata. Poslanec dr. Pavelić (starčevićjanec) je izjavil, da poročila ne more vzeti na znanje. V svojem govoru je izvajal: Adresa, katera je bila v saboru že v poslednjem zasedanju sprejeta, se cesarju doslej ni mogla sporočiti, ker vse- buje zahtevo po narodnem združenju. Izročiti se je mogla še le, ko je koalicija izpolnila težke pogoje, ki so jih stavili Madžari. Dokaz za to je izjava hrvatske delegacije v Budim- pešti, v kateri se je koalicija zapisala nagod- beni politiki. V tej izjavi je smela koalicija omeniti le Dalmacijo, ni pa smela govoriti o Bosni. Še težji pogoji je bil odgovor saborskega predsednika pri avdijski, v katerem se je zahtevala izpolnitev narodnega združenja po vojni, in sicer v okviru državne zajednice z Ogrsko. S to izjavo je predsedstvo potvarjalo voljo celega naroda, ki zahteva takojšnje zdru- ženje v samostojno, neodvisno državo. Posl. Radić kmetska (stranka) je izvajal, da adresa zahteva narodno združenje. Hrvati pa o tej želji pred cesarjem niso smeli govoriti; ome- jili so se na ozek okvir nagodbe. Nadaljujoč svoj govor se je Radić izrazil v antidinastičnem zmislu. Predsednik ga je pozval k redu. Večina sabora je potem poročilo predsedstva vzela na znanje. Koncem seje je predsednik predlagal, da se poslanec Radić za 30 sej izključi iz sa- bora. Predlog je bil sprejet ob živahnih pro- testih opozicije.

= **Amnestija za Hrvatsko.** Iz Zagreba se brzojavno poroča: Cesar je za Hrvatsko proglasil amnestijo, vsled katere bodo pomi- loščene gotove osebe, ki so bile obsojene zaradi političnih pregreškov. Med temi je tudi poslanec Radić, ki je bil svojedobno obsojen zaradi konflikta z nekim kotarskim načelnikom, tako da njegov mandat dosedaj ni mogel biti verificiran.

**Agitirajte za „Naprej!“ Poši-
ljajte ga vojakom!**

Državni zbor.

Na Dunaju, 27. septembra.

Predsednik dr. Gross otvarja sejo ob 11. dopoldne. Na dnevnem redu je nadalje- vanje prvega čitanja finančnih predlog. Nemški govorniki so izražali bojazen, da bi na našo zunanjo politiko slabo vplivalo, če bi se umikala vlada pred agresivnim nasto- pom Slovanov. Med Wolffovim govorom je prišlo do burnih prizorov.

Krščanski socialc Hauser pravi: Spricho izvrstnega programnega govora mi- nistrskega predsednika bi skoraj verjeli, da je izgovoril čudotvorno formulo, da se pom- ladi Avstrija. Z napetostjo lahko pričakuje- mo, kako odgovori parlament na povabilo min. preds. k skupnemu delu. Prvi odgovor z Buřivalovim dogodkom je bila slaba šala. Ob takih okoliščinah ni čudno, če ima parla- ment vedno manj prijateljev, a vedno več sovražnikov.

Langenhann (nemški nacionalc) raz- motriva gospodarski program min. predse- dnika. Dalje pravi, da je obnašanje vodilnih avstrijskih krogov napram državnopravnim aspiracijam vse preslabotno. Obširno se ba- vi z našo zunanjo politiko in pravi, da grof Czernin ne bo mogel izvršiti svoje politike zvezne zvestobe, če se ne nastopi proti Slo- vanom ostrejša kakor doslej.

Češki poslanec Kadlčak razpravlja o zahtevah Čehov, da se uresniči češka dr- žava v okvirju monarhije.

Nemški radikalec Wolf izjavlja, da uči Buřivalov primer iznova, da se ne sme na- stavljati češkemu levu vabe z obljubami. Čehi hočejo, da se odpro vrata za vse češke izdajalce. Svaril sem pred amne- stijo vse v poštevi prihajajoče faktorje. (Vsled te rahločutne izjave nemškega »radikalca« nastane pri čeških po- slancih velik hrup. Znani nemški nacionalc Teufel se še ujeda.) Wolf nadaljuje: Pred vsem je treba nastopiti proti temu, da se krijejo notranjepolitični cilji s stremljenjem entente. Če pridejo v to hišo ljudje, kakršni je Kramar in drugi, tedaj ima ententa tukaj močnega zaveznika, tedaj je tukaj Poincaré in Wilson in vsi drugi, ki hočejo izgubljeno vojno porabiti vsaj za to, da zasejejo v hišo zmagovalnega nasprotnika večno nesrečo, da to hišo ruinirajo, da jo razkrope. Govor- nik izjavlja, da je vsak udarjen s politično slepoto, kdor ne spozna, da so edinole Nem- ci državi zvesti narod. Na tem spoznanju je treba zgraditi vso notranjo politiko. Vsa po- ročila iz češkega tabora kažejo, da izzivajo Čehi Nemce sistematično, zato da bi prišlo kmalu do preloma. Čehi nimajo nobenega in- teresa več na državnem zboru, sanjajo že o svojem avtonomnem zastopstvu, o zastop- stvu suverene Češke, Moravske, Slovaške. Do tega zastopstva je pa še dolga pot.

Ukrajinski poslanec Lukaszewicz izjavlja, da ne bodo nosili Ukrajinci nikdar več verig poljskega suženjskega gospod- stva. Glasovali bodo proti proračunu. (Včerajšnje poročilo pa pravi, da je izjavil Lukaszewicz v imenu Ukrajincev, da bodo ti glasovali za proračun. Ne vemo, ali so se Ukrajinci spomnili čez noč na drugačno tak- tiko, ali pa so poročila z Dunaja tako ne- točna. Op. ur.)

Posl. Friedmann (nemški naciona- lec) pogrša v programu min. preds., da ni omenil izredno važne izgradbe vodnih cest. Za produkcijsko politiko ne zadostuje le za- kon, temveč tudi modernejši duh v naši u- pravi in v zbornici. Ne moremo uganjati produkcijske politike, če sovražimo produ- cente. Vlada naj tudi poroča o sedanjem stanju nagodbenih pogajanj z Ogrsko. Ne moremo sklepati sedaj že trajne nagodbe z Ogrsko, zato se ne bo mogoče izogniti pro- vizoriju.

Posl. dr. Laginja (Jugoslovanski klub) izjavlja, da so Jugoslovani izredno hvaležni cesarju in papežu za njihove iz- jave. Oni, ki resno žele mir, naj pomagajo Jugoslovanom v njihovem stremljenju, da iztrebijo iz jugoslovanskega ozemlja tuje

gospodstvo. Končno zahteva, da se ozira na slovenski jezik v upravni službi na južnem Štajerskem in Koroškem.

Češki poslanec dr. Šubert razpravlja o zadevah amnestiranih uradnikov, učiteljev in dijakov in zahteva njihovo rehabilitacijo. Pravično je tudi, da se vrnejo amnestiranim poslancem njihovi mandati. V volilnih okrajih brez poslancev naj se razpišejo nadomestne volitve.

Konec seje ob četrt na šest popoldne. Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne z nadaljevanjem današnjega dnevnega reda.

*

Proračunski odsek je sprejel predlog poslanca Seitzza, ki se glasi: Poslanska zbornica sprejema poročilo kontrolne komisije za državne dolgove z obžalovanjem na znanje; graja nastop članov te komisije, ki so bili izvoljeni iz poslanske zbornice, ker so ponovno podpisali dolgove, sklenjene proti ustavi, o katerih sami priznavajo, da imajo le formalne znake visečega dolga in ki pomenjajo trajno obremenitev državnega zaklada. Nadalje graja poslanska zbornica, da se je znebila komisija svoje svobode odločevanja, ko bi morala kontrolirati, kako se napravijo dolgovi in v katerem roku se vračajo. Čeprav priznavamo, da so se upravičeno bali posamezni člani spričo neomejene absolutistične vlade Stürgkhove dobe, da se izpostavijo osebnemu preganjanju, če vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti, vendar pa drugim članom te komisije ne moremo priznavati tega olajševalnega vzroka, ki pa ni v nobenem primeru opravičevalni vzrok. — V poimenem glasovanju je bil sprejet ta predlog s 26 proti 14 glasovom. Za predlog so glasovali Poljaki, Italijani, socialni demokratje, Jugoslovani, Ukrajinci in posl. Zenker; proti so glasovali člani Nationalverbanda in krščanski socialci. Za poročevalca v zbornici je bil izvoljen posl. Kraft, ki pa izjavlja, da tega ne more sprejeti. Nato je bil izvoljen sodrug Ellenbogen za poročevalca. (Nemški nacionalc Kraft, ki je v proračunskem odseku ostro nastopal proti kontrolni komisiji, je izgubil pogum, da nastopi proti njej tudi v zbornici. S tem, da krije nemški Nationalverband početje kontrolne komisije, hoče menda dokazati, da je res edini narod, ki vzdržuje državo.)

Dnevne beležke.

— **Kultura v avstrijskem državnem zboru.** Na četrtkovi seji poslanske zbornice so se odigravali gnusni prizori, ko je govoril nemški radikalec Wolf. Ko je povedal, da je svaril pred amnestijo in da poslanec Buřival ne sme sedeti v zbornici, je to izzvalo upravičen odpor Čehov, ki pa se je izpremenil, ko je posegel brezobrazni Wolfov oproda Teufel vmes, v najgnusnejše psovanje. Teufel je klical češkim poslancem: Zamašite si češke gobce! Nato je očital Wolf Čehom, da zastrupljajo mladino in da so napeljevali čete k izdajalstvu. Zopet je završalo pri Čehih in klicali so Wolfu, da je denunciant in bojazlivec. Teufel se je zopet oglasil in klical: Naše otroke so vodili v klavnico. Wolf je stavil nato predsedniku tole vljudno vprašanje: Omejite rjovenje čeških levov. Ko je Wolf govoril o tem, da je izdal Kramar Avstrijo Rusiji in Srbiji, so bili seveda zopet Čehi razljučeni. Teufel jim zakliče: Tiho, drugače dobite zaušnice! Skrajnost svoje duševne podivjanosti je pokazal kulturni Wolf, ko je govoril o Fricu Adlerju. Dejal je: »Samoposebi je umevno, da v takem ozračju tudi poveljujejo dejanje Adlerjevo. Mrtvega, umorjenega psujejo, a zahrbtnega, bojazljivega morilca poveljujejo ob asistenci ljudskega zastopa. (Medklici pri Čehih.) Grof Stürgkh je hotel novo preureditev, a ta Friderik Adler je bil poln fantazij, ki bi lahko pri nas ustvarile razmere, kakor jih je prinesla ruska revolucija. Wolf je govoril nato tudi o tem, da nam hočejo dati gnili mir, da hočejo degradirati Avstrijo v federativno

državo in razlastiti habsburško dinastijo. — Tako se obnaša v 20. stoletju človek, ki je sam o sebi prepričan, da ima najvišjo kulturo, že zato, ker je Nemec. Ali ni sramotno za vso zbornico, da trpi v svoji sredi človeka, ki ne zna drugega nego psovati. Naj vendar ignorirajo početje take podle duše.

— **Svet za prehrano** je zopet — seve samo razpravljal. O razliki cen v Nemčiji in pri nas se mora strmeti. Nič nas ne ščiti več, ne š ne sočutje. Špekulacija vlade, da bo v pokritje svojih dolgov segla po vojnih dobičkih, je res jalova, kajti i to bi imelo za posledico le — kakor pri nas običajno — da bi prodajalci in producenti »prišravfali« zopet konsumenta. Država pripuša vse, da le ona pride do »svojega«. Tako bo počasi celo vojno plačal le — konsument.

— **Obdavčenje premoga.** Kakor na Nemškem nameravajo tudi v Avstriji uvesti davek na premog. Davek bo znašal najbrže 20 odstotkov nakupne cene. Ta novi davek bo vrgel državni blagajni okroglo letnih 100 milijonov, konsumente pa potisne k mrzlim pečem.

— **Koncert komorne pevke** Gertrude Foerstle s sodelovanjem pianistinja Hammerlove, ki je bil snoči v dež. gledališču, je uspel zelo lepo. Foerstlova je zapela najprej tri Schubertove pesmi z enako presrčnostjo, s kakršno so bile ustvarjene. Glasovi so vreli iz njenega grla lahko in bistro. Operne arije je pela z globokim umevanjem. Hammerlova je dokazala, da obvlada klavirsko tehniko tudi pri zelo težkih skladbah. Gledališče je bilo polno, poslušalstvo popolnoma zadovoljno.

— **Resnično maksimalne cene.** Bil sem priča: Kmet pripelje grozdje. Po češč, oče? Po 2.60, če vzamete le 10 kg (več torej še cenejše). Zdaj pa poglejmo tablice pri prodajalcih: 5, 6, 7 in celo 8 K kg grodzja! Tako branjevec v trenutku zasluži, ne da bi se najmanje utrudil kar 3—5 K pri enem kilogramu. Kaj še drugi! Sicer pa sadje vobče: boljše vrste ga sploh na trgu ni, to prihaja na druge mize, a cene so vsemu povprečno enake. Kje je oko pravice? — Kaj mislijo z našo kožo in kostmi — saj drugega itak ni več na nas!

— **Ustanove za vpokojene, podpore potrebne železničarje.** Dohodki naslednjih ustanov za vpokojene, podpore potrebne železničarje so razpisani: Avstrijski železniški podporni sklad, Moritz baron Königswarterjeva ustanova, ustanova za železniške invalide, Ferdinand-Linderjeva in S. Hahnova ustanova le za uradniške vdove, Friedrich Avgust Birkova ustanova za vdove po prožnih preglednikih in čuvajih, Josip Dorroková ustanova, Franc Riesnerjeva ustanova za vdove po čuvajih, Elisabetna ustanova za uradniške vdove in Basio Koturova ustanova za vdove po sprevednikih. Prošnje je vlagati najkasneje do 10. oktobra pri istem predstojništvu, kateremu je bil prosilec pred vpokojitvijo dodeljen, ter morajo nositi župnikovo ali županovo potrdilo o ubožnosti.

— **Zelje je zaplenjeno.** Z Dunaja poročajo: Nezadovoljiv pridelek zelja povzroča navijanje cen pri nakupovanju svežega zelja. Zato je upravičeno pričakovanje, da ne bo dovelj kislega zelja na razpologo. Vsled tega je neobhodno potrebno, da se zapleni zelje v vseh onih krajih, ki prihajajo za pridelovanje zelja najbolj v poštev. V nekaterih krajih se je to že zgodilo, tako na Štajerskem. Vse zaplenjeno zelje se izroči izdelovalcem kislega zelja, ki jih določita obe glavni poljedelski korporaciji v soglasju s preskrbovalnico za sočivje in sadje. Obenem se je določila za vso Avstrijo maksimalna cena in sicer 45 kron za 100 kilogramov. Politične deželne oblasti imajo pravico, da določijo za svoj delokrog nižje maksimalne cene. Za pošiljatve svežega zelja se je uvedlo hkratu transportno dovoljenje.

— **Železniška nesreča.** V četrtek ob treh zjutraj sta zadela na postaji Frohnleiten dva tovorna vlaka drug ob drugega. Zadnja dva voza prednjega vlaka, v katera se je zaril

stroj prihajajočega vlaka, sta popolnoma zdrobljena in raztresena je vsa moka, ki je bila naložena v zadnjih dveh vozovih. Ljudje so hitro začeli pobirati moko. V zadnjem vozu je bil tudi nek vojak, ki ga je popolnoma zmečkalo.

— **Primanjkljaj južne železnice.** V večerajšnji seji upravnega sveta južne železnice se je predložila bilanca za prvo polletje 1917. Primanjkljaj v tej dobi znaša 19 milijonov K; v prvi polovici lanskega leta je znašal primanjkljaj le 6 milijonov kron. Vkljub temu pa se je sklenilo, da se oktoberski kupon 3 procentnih obligacij izplača pod dosedanjimi pogoji.

— **Nov hrvatski dnevnik.** V Zagrebu bo baje v najkrajšem času začel izhajati nov veliki dnevnik, ki bo v političnem oziru zastopal unionistično stališče v smislu politike hrvatsko-srbske koalicije, v gospodarskem oziru bo zastopal agrarske tendence. Urednika lista, za katerega se je nabral fond enega milijona kron, bota poslanca dr. Vilder in Svetozar Pibičević.

Aprovizacija.

Prodaja petroleja. Kdaj se bo prodajal petrolej, se pravočasno objavi v listih. Vsak trgovec dobi odkazanih gotovo število numeriranih kart.

Krompir na nova rdeča nakazila bo delila mestna aprovizacija v soboto 29. t. m. popoldne v svojem skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti strankam prvega okraja. Od dveh do treh pridejo na vrsto št. 450 do 600, od 3 do 4 št. 600 do 750, od 4 do 5 št. 750 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kilograme. Kilogram stane 30 vin. Držite se reda!

Meso na rdeče in rumene izkaznice s črko A. bo delila mestna aprovizacija v soboto 29. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa po tem redu: Od 2 do pol 3 pridejo na vrsto vse stranke, ki imajo rdeče izkaznice s črko A. Od pol 3 do 3 pridejo na vrsto vse stranke, ki imajo rumene izkaznice s črko A. Ena oseba dobi četrt kg, dve osebi pol kg, tri do štiri osebe tri četrt kg, pet do šest oseb en kg, sedem do osem oseb eden in en četrt kg, več oseb eden in pol kg. Prinesite seboj drobiž. Otrok pod deset let starih ne pošiljajte po meso. Držite se predpisanega reda!

Meso za uradniške skupine. Stranke, ki imajo uradniške izkaznice, dobe v soboto 29. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso. Določen je tale red: Prva uradniška skupina št. 1 do 200 od 3 do pol 4, od pol 4 do 4 št. 200 do konca. Od 4 do pol 5 druga uradniška skupina, od pol 5 do 5 tretja uradniška skupina in od 5 do pol 6 četrta uradniška skupina. Delili bodo prašičje meso po 4 K kilogram. Razdelitev mesa je ista kakor pri rdečih in rumenih izkaznicah s črko A.

Sadje na rumene izkaznice B. Stranke z rumenimi izkaznicami B. št. 1100 do konca prejmejo sadje v soboto 29. t. m. popoldne na dvorišču šole v Komeskega ulici. Na vrsto pridejo od 2 do pol 3 št. 1100 do 1200, od pol 3 do 3 št. 1200 do 1300, od 3 do pol 4 št. 1300 do 1400, od pol 4 do 4 št. 1400 do 1500, od 4 do pol 5 št. 1500 do 1600, od pol 5 do 5 št. 1600 do konca. Vsaka oseba dobi en kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Prinesite seboj posodo in drobiž.

Listnica uredništva.

A. Vrč Solenau. Knjigo „Rim“ pošljemo takoj, ko bo c. kr. pošta sprejemala.

M. Trbovlje. Španske inkvizicije so izšli zvezki in stanejo po 10 vin. zvezek.

Zadnje vesti.

Italijansko vojno poročilo.

Dunaj, 27. septembra. Italijansko vojno poročilo z dne 27. septembra: Na mnogih točkah trentinske fronte in julijskih alp so skušali sovražni oddelki iznenada napasti naše stražne postojanke. Bili so povsod zavrženi. V pokrajini Marmolata je skušal sovražnik pregnati nas z minami iz naših pozicij, uspeha

ni imel. Na Krasu smo uspešno odgovarjali na živahen artiljerijski ogenj sovražnika. Kolodvorske naprave v Grahovem smo uspešno bombardirali. Tudi sovražna letalska akcija je bila živahna. Eden naših aparatov se ni vrnil. Nek avstrijski aparat je bil pri Asiagu zadet, tej je padel goreč v naših črtah na tla.

Ruska bojna sila zopet večja.

Dunaj, 27. septembra. Rusko vojno vodstvo skuša z vsemi močmi vpostaviti zopet bojno moč ruske armade. Akcijska sila Rusov se je v zadnjih tednih znatno povečala. Za velika ofenzivna dejanja pa ruska armada vsled pomanjkanja vojnega materiala najbrž še dolgo ne bo sposobna.

Razno.

* Belgija se mora brezpogojno obnoviti. „Manchester Guardian“ piše: Iz odgovora Nemčije na papeževo noto se da sklepati, da je voljna Nemčija obnoviti Belgijo le pod pogojem, če se jej vrnejo njene kolonije. Ta pogoj je v trenutku nesprejemljiv, ker bi postavil vpad v Belgijo v isto vrsto z zavojevanjem kolonij. Vspostavitve Belgije ne sme biti zavisna od pogojev. Bodočnost nemških kolonij pa je zavisna od tega, kaj je najboljšje za Afriko.

* Delna razorožitev Rusije. Petrograški „Den“ poroča, da je provizorična ruska vlada načelno sklenila delno razoroženje. Odpuste se vojaki od 40 do 43. leta.

* Izpraznenje Petrograda. Iz Stockholma se brzojavno poroča: Izpraznenje Petrograda se je pričelo. Otroci, ženske in starčki se odpravljajo iz mesta. Prvi transporti petrograških beguncev so dospeli v Tomsk in druga sibirski mesta.

* Španska in Belgija. Kralj Alfonz je podpisal dekret, s katerim se odpokliče španski poslanik na belgijskem dvoru.

* Tujci v Budapešti. Dosedaj je mestno poglavarstvo v Budapešti izgnalo 51 tujcev, največ Dunajčanov in Galičanov. Prihodnji teden se prične revizija po stanovanjih.

* Turin-London. Iz Londona se brzojavno poroča: V ponedeljek ob dveh in 50 minut popoldne sta dospela sem dva italijanska letalca, ki sta brez odmora preletela črto Turin-London čez alpe Francosko in Canal la manche. Letalca sta ob poldesetih dopoldne vzletela iz Turina ter sta prinesla pošto.

* Nov ukrajinski kabinet. Preuredba ukrajinskega generalnega sekretarijata se je izvršila tako-le: Virničenko (socialni demokrat) je prevzel predsedstvo in notranje zadeve; znani ekonomist prof. Tugan-Baranovski finance, trgovino in industrijo; prof. Stešenko (socialni demokrat) pouk; Savčenko-Silski poljedelstvo; Sulhin (socialni demokrat) narodnostne zadeve; Zaruhin (ruski socialni revolucionar) javna dela; Rafas (židovska socialno demokratska zveza) kontrolo.

* Afera Marcehl-Vrstovšek. Nemško nacionalni poslanec, višjesodni svet. Marckhl, je naslovil na slovenskega državnega in deželnega poslanca dr. Karla Vrstovška odprto pismo, v katerem pravi med drugim: »V interpelaciji z dne 3. julija 1917, ki mi je pred kratkim prišla v roke, omenjate, da je ob pričetku vojne proti Slovincem uvedeno

sodno postopanje zakrivilo brezsrčno sumničenje katur nizkega mišljenja, renegatov, narodno sovraštvo in sumničenje ter neosnovane denunciacije z nemške strani. Dognano je, da so na višjih mestih vplivali nemški poslanci ter pomagali ropati Slovincem čast. Morebiti bi nam mogel poslanec Marckhl pojasniti, kateri poslanci so udeleženi pri tej ničvredni gonji«. Temu nasproti konstatira poslanec Marckhl, da je bil od početka vojne v vojaški službi, da mu taka gonja sploh ni bila znana, ter da sploh ni nikakor vplival na take ovadbe in na sodno postopanje. »Če je Vaša trditev, da so poslanci v tem oziru vplivali, resnična, Vas pozivljamo, da te poslanca imenujete. Če tega ne storite, potem je Vaša navedba neutemeljena, izmišljena trditev. Jaz za svojo osebo bi moral tistega, ki bi me v tem oziru osumil, imenovati brezčastnega obrekovalca«.

* Švicarska meja zaprta. Švicarski listi poročajo: Ker so avstrijske oblasti zopet zaprle vorarlberško-švicarsko mejo, je deputacija iz doline Rena naprosila zveznega svetnika Adorja, naj se švicarski poslanik na Dunaju pritoži proti temu ukrepu avstrijskih oblasti.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

F. Z. Z. O. Z.

vabi tem potom vse člane na
redna

članska zborovanja

ki bodo

Za okrožje Sp. in Zg. Šiška:

4. okt. zvečer v gostilni pri Sternu začetek ob 8 uri.

Za okrožje Vič — Glince — Rožna Dolina:

6. okt. na Glincah v gostilni Amerika. Začetek ob 8 uri zvečer.

Za okrožje Tržič — Kovor — Križ:

7. okt. v Tržiču pri Pelarju. Začetek ob 3 uri.

Za okrožje Udmat — Zelena jama — Mosje:

9. okt. v Udmatu pri Pavšku. Začetek ob 8 uri zvečer.

Za okrožje Sodna ul. in Krakovo — Trnovo:

13. okt. pri Perlesu. Začetek ob 8. uri zv.

Za okrožje Jesenice — Sava — Kor. Bela:

14. okt. dop. ob 10 uri na Jesenicah pri Peklarju, pop. ob pol 3 pri Werglesu na Savi, pop. ob 5 uri na Koroški Be. i pri Žumru.

Dnevni red na zborovanjih

1. Poročilo o poslovanju v letu 1916/17

2. Volitev delegatov in namestnikov;

3. Vojna zveza.

4. Predlogi in nasveti.

Občni zbor se vrši 21. oktobra v restavraciji južnega kolodvora v Ljubljani.

V Ljubljani, 20. septembra 1917

Nadzorstvo.

Načelstvo.

**Najbolj zanimiv in najboljši slov.
ilustrovani tednik so:**

TEDENSKÉ SLIKE

ki priobčujejo vsak teden **mного zanimivih slik z bojišč** in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman**, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva.

„TEDENSKÉ SLIKE“ so nepolitičen in nestrankski ilustrovani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKÉ SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKÉ SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKÉ SLIKE“ stanejo četrt leta K 3:80 pol leta K 7:50 in celo leto 15.— K. Naročite si „TEDENSKÉ SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENSKÉ SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista „TEDENSKÉ SLIKE“

Ljubljana, Franciskanska ulica 10/I.

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljša aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1:80, za dame K 1:50, za otroke K 1:20. Zaradi drage poštne priporoča se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poroštvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvrbo.

ima že doslej najboljše reference.